

29 Ιουλίου 2026

Συνταγματική αναθεώρηση:
Οι θεσμοί απαιτούν συναινέσεις, όχι κομματική εκμετάλλευση

Η συνταγματική αναθεώρηση αποτελεί τη σημαντικότερη κοινοβουλευτική διαδικασία μιας Δημοκρατίας. Δεν αφορά την εκάστοτε κυβέρνηση ούτε την εκάστοτε αντιπολίτευση. Αφορά τη θεσμική θωράκιση της Χώρας, την ποιότητα της Δημοκρατίας και τη σχέση του πολίτη με το κράτος για τις επόμενες δεκαετίες. Γι' αυτό **η αναθεώρηση του Συντάγματος δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως πεδίο ιδεολογικής αντιπαράθεσης ή επικοινωνιακής διαχείρισης. Απαιτεί ευρείες πολιτικές συγκλίσεις, θεσμική υπευθυνότητα και ειλικρινή διάθεση σύνθεσης.**

Η κυβέρνηση της ΝΔ μετέτρεψε μία κορυφαία θεσμική διαδικασία, σε πεδίο κυβερνητικών παλινωδιών, εσωκομματικών υπολογισμών και επικοινωνιακών σκοπιμοτήτων. Επέλεξε να αναδείξει κυρίως ζητήματα που προκαλούν έντονη πολιτική πόλωση, αντί να οικοδομήσει τις συναινέσεις που επιβάλλει ο καταστατικός χάρτης της Χώρας. Έτσι, **χάθηκε η ευκαιρία να διαμορφωθεί ένα ευρύ μεταρρυθμιστικό μέτωπο γύρω από αλλαγές που θα μπορούσαν να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς.**

Η πρόταση για την αναθεώρηση του άρθρου 103 και την άρση της συνταγματικής κατοχύρωσης της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων αποτελεί τη σημαντικότερη και πιο αμφιλεγόμενη κυβερνητική επιλογή. Η μονιμότητα όμως δεν είναι προνόμιο, είναι θεσμική εγγύηση. Δεν θεσπίστηκε για να καλύπτει φαινόμενα ανεπάρκειας ή αδιαφορίας. Η ελληνική έννομη τάξη ήδη προβλέπει πειθαρχικό δίκαιο, κυρώσεις και δυνατότητα απομάκρυνσης υπαλλήλων στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος. Η συνταγματική κατοχύρωση της μονιμότητας υπηρετεί έναν διαφορετικό σκοπό. Προστατεύει τη δημόσια διοίκηση από κομματικές εκκαθαρίσεις, διασφαλίζει τη συνέχεια του κράτους, εγγυάται ότι ο δημόσιος λειτουργός υπηρετεί το Σύνταγμα και τον πολίτη και όχι την εκάστοτε κυβέρνηση. **Η αποτελεσματικότητα του Δημοσίου δεν επιτυγχάνεται με απειλές απολύσεων, αλλά με τη συνταγματική κατοχύρωση της αξιοκρατίας.**

Ως εκπαιδευτικοί γνωρίζουμε ότι **η ανεξαρτησία του δημόσιου λειτουργού αποτελεί προϋπόθεση για την υπεράσπιση του δημόσιου συμφέροντος.** Δεν θέλουμε έναν Δημόσιο Υπάλληλο φοβισμένο, ευάλωτο σε πιέσεις και όμηρο των κομματικών εξαρτήσεων. Υπερασπιζόμαστε τη μονιμότητα ως εγγύηση της συνέχειας του Κράτους και της αμεροληψίας της Διοίκησης. Η Δημόσια Διοίκηση χρειάζεται αλλαγές, δεν χρειάζεται όμως να χάσει τις συνταγματικές εγγυήσεις που τη θωρακίζουν απέναντι στις πολιτικές παρεμβάσεις.

Η πραγματική μεταρρύθμιση δεν είναι η αποδυνάμωση αυτής της εγγύησης. **Πραγματική μεταρρύθμιση είναι η Διαύγεια να γίνει συνταγματική υποχρέωση, κάθε δαπάνη, κάθε σύμβαση, κάθε απόφαση να είναι ορατή σε όλους. Είναι η προστασία από την ψηφιακή χειραγώγηση, η προστασία από την έμφυλη βία, η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών, η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας, η ουσιαστική λογοδοσία της διοίκησης και της πολιτικής ηγεσίας, η αξιοκρατική επιλογή προϊσταμένων, η συνεχής επιμόρφωση.**

Η συζήτηση για το άρθρο 16 δεν μπορεί να εγκλωβίζεται σε ιδεολογικά στερεότυπα. **Η Ελλάδα χρειάζεται ένα σύγχρονο σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης που θα ανταποκρίνεται στις διεθνείς εξελίξεις, θα συγκρατεί τους νέους επιστήμονες στη Χώρα και θα δημιουργεί νέες ευκαιρίες γνώσης και έρευνας. Προοδευτική μεταρρύθμιση σημαίνει ισχυρό δημόσιο πανεπιστήμιο.**

Η δυνατότητα λειτουργίας μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συνταγματικής αναθεώρησης, υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Τέτοιες είναι ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας, η αυστηρή κρατική εποπτεία, η διασφάλιση υψηλών ακαδημαϊκών προτύπων, οι διαφανείς διαδικασίες πιστοποίησης, οι ίδιοι κανόνες ποιότητας για όλους. Η αλλαγή αυτή, όμως, δεν μπορεί να αποτελέσει άλλοθι για την εγκατάλειψη του δημόσιου πανεπιστημίου. Απαιτείται παράλληλα σημαντική

αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης, ενίσχυση της έρευνας, ουσιαστική αυτονομία των ΑΕΙ, διεθνής εξωστρέφεια, αναβάθμιση των υποδομών, πολιτικές για την αναστροφή του brain drain.

Η ΝΔ προτείνει επίσης να κατοχυρωθεί συνταγματικά «ρήτρα δημοσιονομικής σταθερότητας» δηλαδή ένας συνταγματικά άκαμπτος δημοσιονομικός κόφτης. Η δημοσιονομική πειθαρχία βέβαια και η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους επιβάλλονται ήδη με συγκεκριμένους κανόνες από το ευρωπαϊκό πλαίσιο και κανένα κράτος μέλος δεν μπορεί να κινηθεί διαφορετικά. Δεν υπάρχει, λοιπόν, καμία ανάγκη τέτοιας συνταγματικής διάταξης. Αποτελεί επικίνδυνο πειραματισμό νεοφιλελεύθερης ιδεολογικής επιβολής μέσω του Συντάγματος.

Σε περιόδους κρίσεων το Κράτος δεν μπορεί να είναι θεσμικά εγκλωβισμένο. Ο νομοθέτης, δηλαδή η Βουλή που είναι έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, πρέπει να έχει βαθμούς ελευθερίας, για να αντιμετωπίζει έκτακτες καταστάσεις. Αυτό που έγινε σε όλη την Ευρώπη, τόσο στην πανδημία όσο και στην ενεργειακή κρίση, είναι η ουσιαστική απάντηση σε αυτό που επιχειρεί η ΝΔ. Αρκεί μάλιστα να δει κανείς τι συνέβη στη Γερμανία με τον ανάλογο κανόνα και πώς επανεξετάζεται σήμερα στην εκεί δημόσια συζήτηση.

Η συνταγματική αναθεώρηση όμως πρέπει να αγγίξει και τα πραγματικά θεσμικά προβλήματα. Η δημόσια συζήτηση δεν πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικά σε λίγα άρθρα. Υπάρχουν κρίσιμα ζητήματα που μπορούν να συγκεντρώσουν ευρύτερες πολιτικές συγκλίσεις και να ενισχύσουν ουσιαστικά τη λειτουργία του κράτους. **Χρειάζεται να προχωρήσουν αλλαγές που θα ενισχύουν την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης, αναβαθμίζουν τον ρόλο και τις εγγυήσεις λειτουργίας των Ανεξάρτητων Αρχών, ενισχύουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στη δημόσια ζωή, βελτιώνουν την ποιότητα της νομοθέτησης και περιορίζουν την πολυνομία, ενισχύουν τους μηχανισμούς κοινοβουλευτικού ελέγχου, εξασφαλίζουν μεγαλύτερη θεσμική σταθερότητα και εμπιστοσύνη των πολιτών.** Οι αλλαγές αυτές αξίζουν ευρύτερες πλειοψηφίες, γιατί δεν υπηρετούν καμία κυβέρνηση αλλά το δημόσιο συμφέρον.

Η αναθεώρηση θα μπορούσε να αποτελέσει μία μεγάλη ευκαιρία προσαρμογής του καταστατικού χάρτη της Χώρας στις ανάγκες του 21ου αιώνα, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η κλιματική κρίση, η λειψυδρία, το στεγαστικό και το δημογραφικό. Η κυβέρνηση είχε την ευκαιρία να ξεκινήσει μια συζήτηση που θα έφερνε πιο κοντά τις δημοκρατικές πολιτικές δυνάμεις. Αντί γι' αυτό, επέλεξε να αναδείξει ως κεντρικά θέματα εκείνα που προκαλούν τη μεγαλύτερη πολιτική σύγκρουση.

Η επιλογή αυτή αποδυναμώνει τον θεσμικό χαρακτήρα της αναθεωρητικής διαδικασίας. Το Σύνταγμα δεν είναι πρόγραμμα διακυβέρνησης. Δεν είναι κομματική πλατφόρμα. Δεν είναι εργαλείο πολιτικής πόλωσης. Είναι η κοινή θεσμική παρακαταθήκη όλων των Ελλήνων.

Ως **ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης** πιστεύουμε ότι η Χώρα χρειάζεται θαρραλέες μεταρρυθμίσεις. Μεταρρυθμίσεις όμως που θα στηρίζονται στη γνώση, στη συναίνεση και στον σεβασμό των θεσμών. Υπερασπιζόμαστε:

- τη μονιμότητα ως θεσμική εγγύηση της ανεξάρτητης δημόσιας διοίκησης,
- ένα Δημόσιο αξιοκρατικό, αποτελεσματικό και σύγχρονο,
- ένα ισχυρό δημόσιο πανεπιστήμιο, που θα αποτελεί τον πυλώνα της ανώτατης εκπαίδευσης,
- τη δυνατότητα προοδευτικών αλλαγών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με αυστηρούς κανόνες ποιότητας και δημόσιας εποπτείας,
- την ενίσχυση της Δικαιοσύνης, της διαφάνειας, των Ανεξάρτητων Αρχών και της λογοδοσίας,

Οι εκπαιδευτικοί δεν φοβούνται τις αλλαγές. Η κοινωνία, όμως, απαιτεί οι αλλαγές να υπηρετούν τη Δημοκρατία και όχι την κομματική αντιπαράθεση. Η Ελλάδα χρειάζεται ένα Σύνταγμα που να αντέχει στον χρόνο και όχι στις δημοσκοπήσεις. Ένα Σύνταγμα που θα ενισχύει τους θεσμούς και δεν θα τους εργαλειοποιεί. Ένα Σύνταγμα που θα ενώνει τους πολίτες και θα εμπνέει εμπιστοσύνη στις επόμενες γενιές.